

ทัศนนิคม (ตอน 4)

แนวคิด ผลการดำเนินงานของทัศนนิคมไทย และ การเปรียบเทียบทัศนนิคมไทยและฟิลิปปินส์

วินัย เจริญเฉลิมศักดิ์ นบ. นม.

➤ ทัศนนิคมของไทย (ต่อ)

ทัศนนิคมของไทยมี 2 แห่ง คือ ทัศนนิคมธารโศก และทัศนนิคมคลองไผ่ โดยจะได้กล่าวถึง แนวคิด แนวทางการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน และปัญหาอุปสรรค โดยสังเขป ดังนี้

● แนวคิดของทัศนนิคม

ทัศนนิคมไทยดำเนินการภายใต้แนวคิดต่างๆ ดังนี้

- แนวคิดในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี สามารถนำความรู้ ทักษะ อาชีพ ไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ภายหลังพ้นโทษ
- แนวคิดในการสงเคราะห์ผู้ต้องขังที่ยากจน มีความประพฤติดี และใกล้จะพ้นโทษ ให้มีที่ดินทำกิน มีโอกาสใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับครอบครัวเพื่อให้สามารถปรับตัวหลังพ้นโทษ
- แนวคิดในการให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการทัศนนิคม
- แนวคิดในการให้นักโทษรับจ้างทำงานนอกเรือนจำ และ
- แนวคิดในการพัฒนาทัศนนิคมให้เป็นองค์การปกครองพิเศษ ที่สามารถยกขึ้นเป็นนิติบุคคล ตั้งขึ้นเป็นคณาภิบาล และมีสภาพเป็นทบวงการเมือง (แนวคิดอารยะ หรือระบบอัจฉริยะ ของการราชทัณฑ์ไทยที่มีเป้าหมายในการคืนคนดีสู่สังคม)

● หลักเกณฑ์การคัดเลือกนักโทษเข้าอยู่ในทัศนนิคม มีดังนี้

- เป็นนักโทษเด็ดขาดชาย ตั้งแต่ชั้นดีขึ้นไป มีอายุระหว่าง 25-55 ปี
- ไม่เป็นผู้ต้องโทษคดีตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ และคดีเรียกค่าไถ่
- เป็นผู้ต้องโทษจำคุกมาแล้ว 1 ใน 4 ของกำหนดโทษ แต่โทษที่เหลือต้องไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือถ้าเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 7 ปี (พรบ. ราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 มาตรา 48)
- เป็นผู้มีความประพฤติดีและมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก่อนต้องโทษและเคยมีอาชีพเกษตรกรรมมาก่อน (ทัศนนิคมคลองไผ่)
- เป็นผู้สมัครใจที่จะนำครอบครัวเข้ามาอยู่ในทัศนนิคม

- **ปัญหาอุปสรรค**

ปัญหาการดำเนินงาน ของทัศนนิคม คลองไผ่ (ข้อมูลจากเอกสาร อัดสำเนากรมราชทัณฑ์) มีหลายประการ เช่น

- **ปัญหาราชฎารบุงรุกที่ดิน**

ในระยะเริ่มต้นจัดตั้งทัศนนิคม นั้น กรมราชทัณฑ์ได้ตั้งเป้าหมายที่จะจัดสรรที่ดิน เพื่อให้การสงเคราะห์ผู้ต้องขัง จำนวน 230 แปลง แต่มีปัญหาการพิจารณาคัดเลือกผู้ต้องขัง เพราะผู้ต้องขังส่วนใหญ่คุณสมบัติไม่เข้าหลักเกณฑ์ ทำให้ไม่สามารถส่งผู้ต้องขังไปอยู่ครบจำนวนตามเป้าหมายได้ แต่การเข้าไปพัฒนาและใช้ประโยชน์ในที่ดิน ดังกล่าว ก็สามารถช่วยป้องกันการบุงรุกของราชฎารได้เป็นอย่างมาก อีกทั้งยังสามารถเรียกที่ดินคืนจากราชฎารที่เข้าไปบุงรุกโดยพลการได้ แต่เนื่องจากในขณะนั้น มีราชฎารบางรายได้เข้าไปบุงรุกที่ดินทำกินมาก่อนแล้ว เมื่อก่อตั้งทัศนนิคมแล้ว ราชฎารเหล่านั้นได้ขออนุญาตกรมราชทัณฑ์ ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้อนุญาตให้เป็นรายๆไป ต่อมาเมื่อกรมราชทัณฑ์ไม่ มีการส่งผู้ต้องขังเข้าไปอยู่เพิ่มเติม และผู้ต้องขังที่อยู่เดิมบางส่วนเมื่อพ้นโทษก็ขออนุญาตกลับภูมิลำเนาเดิม จึงมีพื้นที่ว่างเปล่าที่ขาดการควบคุมดูแล ทำให้ราชฎารบุงรุกเข้าไปหาประโยชน์อีก

- **ปัญหาความต้องการแรงงานในการพัฒนาที่ดินแปลงกลางทัศนนิคม**

เนื่องจากที่ดินแปลง กลางของ ทัศนนิคม เป็นพื้นที่ทดลองเพื่อเป็นตัวอย่าง แก่สมาชิก และเป็นรายได้กองกลางที่ใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในกิจการทัศนนิคม ตลอดจนพื้นที่ปลูกยางพารา ซึ่งมีอาณาเขตกว้างใหญ่มาก จำเป็นต้องการแรงงานเพื่อดูแลบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี แต่ทัศนนิคม มีเจ้าหน้าที่ รวม 11 คน ซึ่งเจ้าหน้าที่เหล่านี้ต้องมีหน้าที่ในการดูแลความสงบเรียบร้อยในทัศนนิคมอยู่แล้ว ไม่สามารถที่จะออกไปดูแลพื้นที่แปลงกลางได้อย่างทั่วถึง จึงจำเป็นต้องใช้แรงงานจากนักโทษพิเศษ ซึ่งในปัจจุบันนี้ไม่มีการคัดนักโทษพิเศษเข้าไปอยู่ในทัศนนิคม ทำให้การพัฒนาทัศนนิคมหยุดชะงัก และโครงการต่างๆที่ได้เริ่มดำเนินการไปแล้วเสียหาย

- **ปัญหาด้านการปกครองควบคุม**

การปกครองควบคุมผู้ต้องขังในทัศนนิคม นอกจากจะอยู่บนพื้นฐานระเบียบวินัย ของผู้ต้องขังดังเช่นเรือนจำทั่วไปแล้ว ยังจำเป็นต้องมีระเบียบในการเข้าอยู่ในทัศนนิคมเป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการ ประพฤติปฏิบัติของผู้ต้องขังและสมาชิก (ครอบครัวภรรยาและบุตรและผู้ที่ อยู่ในความอุปการะ) ในการอยู่ร่วมกัน แต่เนื่องจากขณะนี้ยังไม่มีระเบียบดังกล่าวใช้ในทัศนนิคม จึงก่อให้เกิดปัญหาด้านการควบคุมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติต่อสมาชิก (รายงานการประชุม เอกสารอัดสำเนา)

- **ผลการดำเนินงาน**

ทัศนนิคมคลองไผ่ดำเนินการมาจนถึงปี พ.ศ. 2532 และได้หยุดดำเนินการ แต่ยังไม่มีการประกาศยกเลิกทัศนนิคมแต่อย่างใด ต่อมาเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2549 คณะทำงาน จากกรมราชทัณฑ์ ได้เข้าไปสำรวจหมู่บ้านในทัศนนิคม ปรากฏว่าหมู่บ้านเปลี่ยนชื่อเป็น “หมู่บ้านทรัพย์ทวี” โดยมีอดีตผู้ต้องขัง

ที่พันโทชแล้วเมื่อปี พ.ศ. 2525 ได้รับการคัดเลือกเป็นหมู่บ้านและมีอาชีพเป็นผู้ผลิตและจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ตรา “งอบเกษตร” สำหรับใช้ เลี้ยงสัตว์ จากการสอบถามข้อมูลปรากฏว่า ยังมีสมาชิกทัศนนิคมอาศัยอยู่ประมาณ 113 ครอบครัว ปัจจุบันหมู่บ้านทรัพย์ทวีเป็นหมู่บ้านตัวอย่างด้านการบริการจัดการกองทุนหมู่บ้านของตำบลหนองน้ำใส

โรงเรียนทับ 6 วิทยาคาร ทัศนนิคมคลองไผ่ พ.ศ. 2551

ทัศนนิคมอิวาติกหรือเรือนจำฟาร์มของฟิลิปปินส์

- การเปรียบเทียบทัศนนิคมของฟิลิปปินส์และไทย

การเปรียบเทียบทัศนนิคมของฟิลิปปินส์และไทย
เปรียบเทียบ ดังนี้

สามารถแสดงในรูปแบบของตาราง

ตารางการเปรียบเทียบทัศนคติของฟิลิปปินส์และไทย

ตารางการเปรียบเทียบทัศนคติของฟิลิปปินส์และไทย							
ประเทศ	แนวคิด -พัฒนาที่ดินในถิ่นทุรกันดาน -ฝึกอบรมทักษะอาชีพเกษตรกร ปศุสัตว์และอุตสาหกรรม -ลดภาระค่าเลี้ยงดูของรัฐ -มีรายได้จากการทำงาน -มีโอกาสได้อยู่กับครอบครัว -ได้สิทธิในที่ดินทำกิน -ให้เอกชนมีส่วนร่วม	พื้นที่ ดำเนินการ	ที่ดินที่ได้รับ จัดสรร		กิจกรรมที่ ดำเนินการ	สถานการณ์ การดำเนินงาน	
			ไร่	ไร่		พัฒนา ไปสู่ เรือน จำ พาร์ม	ยกเลิก และ หยุด ดำเนินการ
ฟิลิปปินส์	ทัศนคติคาเวา	32,575 ไร่	✓	✓	✓	✓	
	ทัศนคติอิวาทิก	283, 656.25 ไร่	✓	✓	✓	✓	
	ทัศนคติซานราโมน	2,587.5 ไร่	✓	✓	✓	✓	
	และทัศนคติซาบลายัน	101,187.5 ไร่	✓	✓	✓	✓	
ไทย	ทัศนคติธราโต	25,000 ไร่		✓	✓		✓
	ทัศนคติคลองไผ่	11,250 ไร่		✓	✓		✓
หมายเหตุ	ทัศนคติฟิลิปปินส์มีพื้นที่ทั้งหมด 420,006.25 ไร่ ในปัจจุบันได้พัฒนาไปสู่เรือนจำพาร์ม และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวฟิลิปปินส์และชาวต่างชาติ มีรายได้สามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายของทัศนคติที่เป็นภาษีอากรของประชาชน จำนวนมาก ส่วน ทัศนคติไทยมีพื้นที่ทั้งหมด 36,250 ไร่ ปัจจุบันยกเลิก 1 แห่ง คือ ทัศนคติธราโต หยุดดำเนินการ คือ ทัศนคติคลองไผ่						

การพัฒนาทัศนนิคมไปสู่เรือนจำฟาร์ม (ฟิลิปปินส์)

➤ โดยสรุป

จากข้อเท็จจริงและข้อมูลตามตารางดังกล่าว จะเห็นได้ว่า กำเนิดทัศนนิคมของ ฟิลิปปินส์และไทย มีทั้งลักษณะเหมือนและลักษณะต่าง เนื่องจากประเทศ ฟิลิปปินส์เคยเป็นประเทศอาณานิคมของสเปน และ USA ดังนั้น กำเนิดทัศนนิคมของฟิลิปปินส์จำนวน 4 แห่ง จึงมีที่มาแตกต่างกัน คือ

- ทัศนนิคมที่จัดตั้งโดยเจ้าอาณานิคมสเปน (ทัศนนิคมซานราโมน)
- ทัศนนิคมที่จัดตั้งโดยเจ้าอาณานิคม USA (ทัศนนิคมอีวาฮิก)
- ทัศนนิคมที่จัดตั้งโดยรัฐบาลฟิลิปปินส์ (ทัศนนิคมดาเวา และ ทัศนนิคมซาบลายัน)

พัฒนาการของทัศนนิคมฟิลิปปินส์จึงเริ่มต้นจากแนวคิดในการเนรเทศนักโทษไปควบคุม และใช้แรงงานในดินแดนห่างไกล (ตามแนวคิดของเจ้าอาณานิคม)

และ ทัศนนิคมที่เริ่มต้นด้วยแนวคิดในการแก้ไขฟื้นฟูนักโทษโดยการให้สิทธิทำกินในที่ดิน (ตามแนวคิดของรัฐบาลฟิลิปปินส์) ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับทัศนนิคมของไทย

ในปัจจุบันทัศนนิคมทั้ง 4 แห่ง (มีพื้นที่ทั้งหมด 420,006.25 ไร่) ของฟิลิปปินส์ได้พัฒนาไปเป็นเรือนจำฟาร์ม และ พัฒนาไปสู่ความเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวฟิลิปปินส์ และชาวต่างชาติ เพราะเหตุผล ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ฟิลิปปินส์ใช้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์มีอาชีพไปทำงานในทัศนนิคม ทำให้มีรายได้สามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายของทัศนนิคมซึ่งเป็นภาษีอากรของประชาชนจำนวนมาก

ส่วนทัศนคติของไทย ได้แก่ ทัศนคติชาโรโตได้ถูกยกเลิก และ ทัศนคติคลองไผ่ (มีพื้นที่ทั้งหมด 36,250ไร่) ได้หยุดดำเนินการ ทั้งที่ ทัศนคติชาโรโตและทัศนคติคลองไผ่ของไทย ก่อตั้งและดำเนินการภายใต้แนวคิดที่ก้าวล้ำนำสมัยที่อาจเรียกได้ว่าเป็น “แนวคิดอารยะหรือระบบอัจฉริยะ” เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2478 (79 ปีที่ผ่านมา) มีวัตถุประสงค์/เป้าหมายในการแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำผิดให้เป็นคนดีมีคุณภาพคืนสู่สังคม โดยการพัฒนาทัศนคติให้เป็นองค์การปกครองพิเศษ ที่สามารถ ยกขึ้นเป็นนิติบุคคล ตั้งขึ้นเป็นคณาภิบาล และมีสภาพเป็นทบวงการเมือง (พรบ. ราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 มาตรา 55) แต่มีข้อต่างตรงที่ ไม่ปรากฏข้อมูลว่าเราได้มีนโยบายเน้นหนักในการส่งเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ มีอาชีพ ทั้งมีอาชีพ หรือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการควบคุม และ มีอาชีพ หรือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการแก้ไข ไปทำงานในทัศนคติ

.....

➤ **หมายเหตุ** บทความเรื่อง ทัศนคติโดยวินัย เจริญเฉลิมศักดิ์ เคยลงตีพิมพ์เผยแพร่ ในวารสารราชทัณฑ์ ปีที่ 62 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2557